COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 14.2.2020
COM(2020) 54 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind statisticile elaborate în temeiul Regulamentului (CE) nr. 2150/2002 referitor la statisticile privind deșeurile și calitatea acestora

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind statisticile elaborate în temeiul Regulamentului (CE) nr. 2150/2002 referitor la statisticile privind deșeurile și calitatea acestora

CUPRINS

1. Introducere 2
2. Punctualitatea și actualitatea 3
3. Integralitatea 4
4. Acuratețea datelor 4
5. Comparabilitatea 6
6. Sarcina pentru întreprinderi 7
7. Elaborarea indicatorilor 7
8. Realizări și perspective 8

1. INTRODUCERE

Scopul Regulamentului (CE) nr. 2150/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 noiembrie 2002 referitor la statisticile privind deșeurile[1] (denumit în continuare „regulamentul”) este acela de a produce statistici privind deșeurile. Definiția noțiunii de „deșeuri” intră în sfera de aplicare a Directivei 2008/98/CE privind deșeurile (Directiva-cadru privind deșeurile)[2]. Conform articolului 8 alineatul (1) din regulament, Comisia trebuie să prezinte Parlamentului European și Consiliului un raport privind punerea în aplicare a regulamentului, o dată la 3 ani (după primul raport, care trebuia prezentat în termen de 5 ani de la intrarea în vigoare a regulamentului). Primul raport a fost publicat în 2008[3], cel de al doilea, în 2011[4], cel de al treilea, în 2014[5], iar cel de al patrulea, în 2016[6].

Prezentul raport se referă la calitatea colectării datelor din 2018, referitor la deșeurile produse și tratate în 2016. Colectarea datelor prevăzută de regulament constă din trei părți: generarea deșeurilor, tratarea deșeurilor și instalațiile de tratare a deșeurilor, acestea din urmă fiind defalcate la nivelul NUTS II.

Diversele abordări naționale și calitatea

Regulamentul stabilește datele statistice care trebuie transmise și calitatea pe care trebuie să o aibă aceste date. Cu toate acestea, regulamentul lasă la latitudinea statelor membre alegerea metodei specifice de elaborare a statisticilor privind deșeurile. Acest lucru le permite statelor membre să își mențină sistemele de colectare a datelor și să reducă la minimum sarcina impusă de conformarea cu dispozițiile regulamentului. Datele sunt colectate o dată la doi ani, în anii pari.

De asemenea, regulamentul (anexa I, secțiunea 7) impune statelor membre să prezinte un raport de calitate, împreună cu datele. În aceste rapoarte, statele membre fac trimitere la elementele de definire a calității folosite în mod curent în Sistemul Statistic European[7] și stabilite în Regulamentul (CE) nr. 1445/2005 al Comisiei referitor la calitatea statisticilor privind deșeurile[8].

Controlul calității

Începând cu prima colectare a datelor din 2004, Comisia (Eurostat) a instituit un sistem eficient de control al calității în două etape pentru a verifica datele primite de la statele membre.

Într-o primă etapă, după ce datele au fost transmise Comisiei, aceasta efectuează o evaluare rapidă a datelor și a rapoartelor privind calitatea, în termen de 2 luni de la termenul de

[1] JO L 332, 9.12.2002, p. 1.
[2] JO L 312, 22.11.2008, p. 3.
[3] COM(2008) 355 final, 13.6.2008.
[4] COM(2011) 131 final, 17.3.2011.
[5] COM(2014) 79 final, 14.2.2014.
[6] COM(2016) 701 final, 3.11.2016.
[7] Site-ul Eurostat referitor la raportarea privind calitatea: https:/ec.europa.eu/eurostat/web/quality/quality-reporting.
[8] JO L 229, 6.9.2005, p. 6.

raportare. În cursul acestei etape, validarea datelor se axează în principal pe coerența internă a noilor date și pe evoluțiile în timp. Analiza este realizată la un nivel foarte agregat și are drept scop să depisteze întreruperile majore de serii și să valideze că datele sunt adecvate pentru publicare. Comisia (Eurostat) transmite apoi un raport de evaluare statului membru care a transmis datele. Acest raport de evaluare poate impune o explicație și/sau o revizuire a datelor, dacă este necesar.

Al doilea pas este o validare aprofundată. Aceasta implică o analiză a datelor într-un mod mai detaliat (de exemplu, pe sectoare economice și pe categorii de deșeuri) și compararea tendințelor și a evoluțiilor între țări. Controalele de validare includ:

- comparații pe țări privind generarea de deșeuri pentru fiecare activitate economică, cu valori din anii precedenți;
- comparații între țări ale datelor pentru fiecare activitate economică;
- o comparație pe țări între volumul de deșeuri generate și volumul de deșeuri tratate, pentru fiecare categorie de deșeuri;
- controale încrucișate cu datele privind deșeurile care rezultă din alte obligații de raportare, cum ar fi verificarea conformității în temeiul unui alt act legislativ legat de deșeuri.

Rezultatele sunt examinate în lumina: (i) rapoartelor privind calitatea transmise de țări; (ii) reacțiilor din prima etapă de evaluare; și (iii) a altor documente disponibile (de exemplu, documentația de raportare din anii anteriori). Rezultatele sunt discutate, ulterior, cu țările. Scopul acestei validări aprofundate este nu numai de a depista neconcordanțele, ci și de a îmbunătăți calitatea datelor pe termen lung.

Comisia (Eurostat) continuă actualizarea documentelor de orientare metodologică disponibile pe site-ul web al Eurostat și continuă să îmbunătățească și să perfecționeze sistemul de control al calității datelor.

2. PUNCTUALITATEA ȘI ACTUALITATEA

Datele și rapoartele privind calitatea sunt prezentate Comisiei (Eurostat) o dată la doi ani, în termen de 18 luni de la sfârșitul anului de referință[9].

Respectarea termenului de raportare pentru anul de referință 2016 nu s-a modificat în comparație cu anii precedenți. În total, 23 de state membre și 2 țări AELS au furnizat la timp seturile de date complete și rapoartele privind calitatea. Două state membre au transmis o parte din datele lor cu o întârziere mai mică de o lună. Cinci state membre și o țară AELS au transmis atât datele, cât și rapoartele privind calitatea cu o întârziere mai mare de o lună față de termenul prevăzut. Două state membre și-au transmis seturile de date cu o întârziere mai mare de 9 luni față de termenul prevăzut.

Comisia (Eurostat) ia măsuri pentru a îndemna țările să își revizuiască procesele de producție statistică și să furnizeze date de bună calitate în termenele stabilite.

[9] Regulamentul (CE) nr. 2150/2002, anexele I și II secțiunea 7 punctul 2.

Publicarea

La 14 septembrie 2018, Comisia (Eurostat) a finalizat publicarea datelor privind generarea deșeurilor pentru anul de referință 2016 în baza de date de diseminare a Eurostat. De asemenea, la 18 septembrie 2018, Comisia a finalizat publicarea datelor privind tratarea deșeurilor în baza de date de diseminare a Eurostat[10].

3. INTEGRALITATEA

Furnizarea unor seturi de date naționale complete este esențială pentru producția de agregate la nivelul UE. Datele care lipsesc compromit valoarea informativă a statisticilor privind deșeurile. Datele sunt incomplete ori de câte ori țările fie nu au surse de date, fie au date insuficiente pentru estimări.

Atât numărul valorilor lipsă, cât și numărul țărilor care raportează valori lipsă au scăzut considerabil între anii de referință 2010 și 2016 pentru colectarea de date privind generarea deșeurilor. În 2010, 8 țări au raportat valori lipsă, dar numărul a scăzut la 3 țări în anul de referință 2016. Numărul total de valori lipsă a scăzut de la 1 668 în anul de referință 2010 la 97 în anul de referință 2016. Majoritatea valorilor lipsă se referă la deșeurile din gospodării.

Tendința este aceeași și pentru datele privind tratarea deșeurilor. Nu au fost raportate valori lipsă privind tratarea deșeurilor în 2016, ceea ce reprezintă o îmbunătățire comparativ cu 263 de valori lipsă în anul de referință 2010.

4. ACURATEȚEA DATELOR

Sfera de acoperire a datelor

Statisticile privind generarea deșeurilor trebuie să fie elaborate pentru toate sectoarele economice și pentru gospodării. Aceste statistici trebuie să includă deșeurile provenite din operațiunile de recuperare și eliminare, cunoscute și sub denumirea de deșeuri secundare. De asemenea, statisticile trebuie să acopere și deșeurile provenite de la întreprinderile mici (cu mai puțin de 10 angajați), deși aceste întreprinderi mici ar trebui să fie scutite de obligația de a participa la anchete, ori de câte ori este posibil.

Statisticile privind tratarea deșeurilor acoperă toate deșeurile care se recuperează sau se elimină în cadrul unei țări, indiferent de originea deșeurilor respective. Scopul fundamental al regulamentului este colectarea de date privind destinația finală a deșeurilor. Regulamentul nu prevede obligația de colectare a datelor privind operațiunile de pregătire în vederea tratării. Cu toate acestea, pentru anumite categorii de tratare, unele țări au raportat date privind procesul de pretratare (cum ar fi sortarea sau depozitarea) drept date privind tratarea finală. Comisia (Eurostat) a solicitat acestor țări să își corecteze datele. În general, sfera de acoperire a colectării datelor pentru statisticile privind deșeurile s-a îmbunătățit pentru anul de referință 2016 comparativ cu 2014. Numărul valorilor lipsă a scăzut, ponderea deșeurilor care trebuia să fie estimată a scăzut și au fost utilizate surse suplimentare. Comparativ cu anul de referință

[10] https://ec.europa.eu/eurostat/web/waste/data/database

2014, pentru anul de referință 2016 au putut fi detectate îmbunătățiri ale acoperirii în opt țări. Două dintre constatările importante ale validării statisticilor pentru 2016 sunt următoarele:

- Unele țări nu sunt încă în măsură să raporteze cu privire la categoria de tratare „rambleiaj" sau să utilizeze categoria „rambleiaj" pentru a raporta cu privire la depozitarea deșeurilor. Această problemă a fost detectată în cursul validării. Comisia (Eurostat) a solicitat țărilor vizate să îmbunătățească această situație pentru a raporta seturi de date pe deplin corecte.
- Deșeurile minerale au o relevanță relativ limitată, dar reprezintă o mare parte din volumul total de deșeuri. Din acest motiv, Comisia (Eurostat) a elaborat un indicator suplimentar „Deșeuri, cu excepția deșeurilor minerale majore".

Defalcarea pe sectoare economice

Impactul general al alocării greșite pe sectoare economice este considerat scăzut. Cazurile puțin probabile sunt, de obicei, depistate în cursul validării și, astfel, ar fi explicate sau corectate. Astfel de cazuri nu apar foarte des.

Categorii de deșeuri

Conform regulamentului, categoriile de deșeuri care fac obiectul raportării către UE trebuie să respecte Clasificarea europeană a deșeurilor pentru statistici[11] (CED-Stat). CED-Stat nu prevede o clasificare specifică ce trebuie să fie utilizată pentru colectarea datelor naționale.

Majoritatea țărilor își colectează datele în conformitate cu lista europeană a deșeurilor[12], care cuprinde 839 de tipuri de deșeuri. Regulamentul (UE) nr. 849/2010 al Comisiei[13] conține un tabel de corespondență pentru transformarea codurilor din lista europeană a deșeurilor în coduri CED-Stat. Utilizarea pe scară largă a acestor două clasificări asigură un nivel ridicat de comparabilitate, cel puțin la nivelul agregat care se solicită în regulament. Eurostat consideră că impactul general al erorilor de clasificare asupra acurateței datelor este redus. În cazul în care erorile de clasificare au efecte majore, acestea sunt deja depistate în cursul primei validări rapide și corectate imediat de către statul membru în cauză. O astfel de eroare a avut loc în 2014, iar în 2016 nu au fost observate astfel de erori.

Diferențele între generarea și tratarea deșeurilor

Există mai multe diferențe între statisticile pentru tratarea deșeurilor și statisticile pentru generarea deșeurilor.

Cantitatea de deșeuri generate a fost diferită de cea a deșeurilor tratate în UE cu aproximativ 200 de milioane de tone începând cu 2008. Aceasta echivalează cu aproximativ 10 % din totalul deșeurilor generate. Modelul este stabil din 2008: cantitatea de deșeuri generate este

[11] Versiunea actuală a CED-Stat rev. 4, care cuprinde 51 de categorii, prevăzută de Regulamentul (UE) nr. 849/2010 al Comisiei.

[12] Stabilită prin Decizia 2000/532/CE a Comisiei, modificată ultima dată prin Decizia 2014/955/UE a Comisiei. Clasificarea europeană a deșeurilor pentru statistici (CED-Stat) este realizată exclusiv în funcție de materialele care reprezintă deșeuri. Nivelul de defalcare a listei europene a deșeurilor este mult mai mare decât cel oferit de CED-Stat și se bazează pe material, utilizarea materialului și originea deșeurilor.

[13] JO L 253, 28.9.2010, pp. 2–41.

mai mare decât cea a deșeurilor tratate. Diferența cea mai mare este înregistrată pentru nămoluri și deșeuri lichide provenite din tratarea deșeurilor (aproximativ 70 %), iar cea mai mică (aproape 0 %) pentru soluri.

Există mai multe cauze care pot explica diferența dintre deșeurile generate și deșeurile tratate. Aceste diferențe sunt prezentate la punctele de mai jos.

- Nu toate deșeurile sunt tratate în țara în care sunt generate. Regulamentul nu prevede colectarea de date privind importul și exportul și, astfel, nu pot fi cuantificate diferențele rezultate din importuri și exporturi folosind datele regulamentului. Estimările bazate pe datele privind comerțul exterior arată că acest efect explică aproximativ o cincime din diferență pentru întreaga UE. Acest efect poate fi mai mare pentru fiecare țară în parte.
- Conținutul de apă din deșeuri are, de asemenea, un rol. Toate categoriile de deșeuri, cu excepția nămolurilor, sunt raportate în greutate umedă normală. În cursul procesului de pretratare, precum operațiile de tratare pregătitoare în vederea eliminării (tratarea deșeurilor lichide, de exemplu levigatul sau emulsia de ulei/apă), greutatea în apă se pierde, iar deșeurile intră în etapa de tratare finală cu o reducere semnificativă a greutății.
- Anumite operațiuni sunt excluse din domeniul de aplicare al anexei II la regulament, cum ar fi instalațiile de coincinerare care utilizează drept combustibil numai deșeuri speciale de biomasă.
- Nu toate deșeurile sunt tratate în același an în care au fost generate. Unele deșeuri sunt depozitate temporar. Astfel, deșeurile tratate în anul t pot conține deșeuri generate în anul t-1. Deșeuri generate în anul t pot fi tratate în anul t+1.
- Tratarea deșeurilor poate crea noi tipuri de deșeuri și, astfel, se adaugă la deșeurile generate, de exemplu cenușa provenită de la incinerarea deșeurilor poate constitui, de asemenea, un deșeu. Pentru a realiza o evaluare cantitativă a acestui efect, Comisia (Eurostat) estimează indicatorul „deșeuri secundare”, care cuprinde deșeurile produse ca urmare a tratării deșeurilor.
- Vehiculele sau echipamentele casate sunt raportate ca atare numai în statisticile referitoare la generarea deșeurilor. Tratarea deșeurilor se măsoară la sfârșitul lanțului de tratare, adică după casare și sortare. Un vehicul conține diferite materiale, de exemplu, metal și plastic. Aceste materiale sunt raportate în cele din urmă în cadrul statisticilor privind tratarea deșeurilor. Prin urmare, numai în cazuri excepționale, vehiculele și echipamente similare sunt raportate în cadrul statisticilor referitoare la tratarea deșeurilor.

Prin urmare, diferența dintre generarea deșeurilor și tratarea deșeurilor nu este rezultatul statisticilor pentru aceste două categorii de calitate diferită. În schimb, reflectă diferențele în ceea ce privește scopul acestor două categorii și conceptele utilizate pentru acestea. Totuși, în funcție de clasa de deșeuri în cauză, diferența trebuie să se încadreze în anumite limite. Dacă aceste limite sunt depășite, statului membru respectiv i se solicită explicații.

5. COMPARABILITATEA

Comparabilitatea în timp

Rapoartele transmise de țări privind calitatea sunt un instrument util pentru monitorizarea modificărilor de metodologie și a efectelor acestora asupra comparabilității datelor. Aceste rapoarte privind calitatea arată că aproape toate țările au adus îmbunătățiri considerabile propriilor abordări în ceea ce privește statisticile naționale privind deșeurile începând cu 2004. Majoritatea țărilor continuă să îmbunătățească: (i) calitatea datelor prin intermediul colectării datelor (de exemplu, eliminarea lacunelor în materie de date și îmbunătățirea gradului de acoperire); și (ii) eficiența propriilor metode.

Îmbunătățirea colectării datelor de-a lungul anilor a creat întreruperi ale seriilor de timp. Țările revizuiesc seturile de date pentru anii precedenți pentru a limita aceste întreruperi, iar utilizatorii sunt informați cu privire la aceste revizuiri. Comisia (Eurostat) semnalează discontinuitatea seriilor de timp în seturile de date diseminate.

Comparabilitatea între țări

Dată fiind existența unor definiții și clasificări comune, comparabilitatea datelor între țări este destul de mare pentru majoritatea sectoarelor și tipurilor de deșeuri. Cu toate acestea, apar în continuare unele probleme în compararea datelor din diferite țări, din cauza diferențelor de acoperire descrise în secțiunea 4. Pentru a crește gradul de comparabilitate, se publică agregatul „deșeuri, cu excepția deșeurilor minerale majore”.

6. SARCINA PENTRU ÎNTREPRINDERI

În rapoartele lor privind calitatea, țările își exprimă angajamentul de a menține sarcina raportării pentru întreprinderi la un nivel cât mai scăzut posibil. Acest lucru se reflectă în numărul tot mai mare de țări care: (i) colectează informații privind sarcina raportării; și (ii) sunt capabile să cuantifice timpul mediu de care respondenții au nevoie pentru a completa chestionare sau formulare de raportare. Informațiile sunt colectate de la respondenți prin intermediul unor chestionare sau sunt determinate prin studii specifice. Aproximativ jumătate dintre statele membre folosesc datele administrative ca principala sursă pentru statisticile privind deșeurile și evită, astfel, împovărarea furnizorilor de date cu chestionare suplimentare. Alte țări utilizează datele administrative ca una dintre multe alte surse de date. Societățile mici sunt scutite de la obligația de participare la anchete în moduri diferite[14].

[14] Scutirea de la obligația de participare la anchetă a societăților mici este gestionată în moduri diferite. Anumite țări includ societățile mici prin efectuarea unor anchete prin sondaj și extrapolează rezultatele. Cu toate acestea, majoritatea țărilor exclud complet societățile mici. Dacă excluderea este în concordanță cu obiectivele privind acoperirea și calitatea prevăzute la articolul 3 din regulament, cifrele pot fi ignorate. În mod alternativ, cifrele pot fi extrapolate prin modele de estimare bazate pe factori. Țările au stabilit diferite praguri de excludere, determinate în principal de numărul de angajați sau de cantitatea de deșeuri generate pe an. Unele țări combină cele două criterii pentru a se asigura că și societățile mici sunt acoperite de operațiunea de colectare a datelor atunci când depășesc pragul definit de generare a deșeurilor.

Un număr tot mai mare de țări au implementat - sau intenționează să implementeze - sisteme electronice de raportare. Aceste sisteme transmit în mod automat datele solicitate în temeiul legislației privind deșeurile de la instalațiile de tratare a deșeurilor către autoritățile naționale de statistică.

7. ELABORAREA INDICATORILOR

Datele obținute sunt folosite pentru a calcula indicatori. De exemplu, indicatorii UE de dezvoltare durabilă privind „generarea de deșeuri, cu excepția deșeurilor minerale majore”[15] și „rata de reciclare a deșeurilor, cu excepția deșeurilor minerale majore”[16] sunt disponibili pe site-ul Eurostat. Acești indicatori sunt raportați atât în kilogram per locuitor, cât și ca procent din deșeurile tratate în fiecare țară. Indicatorul „gestionarea deșeurilor, cu excepția deșeurilor minerale majore” se referă la tratarea finală a deșeurilor generate la nivel național[17]. Spre deosebire de datele colectate în temeiul regulamentului, acest indicator include deșeurile exportate și exclude deșeurile importate.

În decembrie 2018, a fost adoptat Pachetul de măsuri privind economia circulară[18]. Pentru a monitoriza progresul înregistrat în ceea ce privește tranziția Europei către o economie circulară, Eurostat oferă acces facil la datele relevante pentru factorii de decizie și public sub forma a 10 indicatori[19]. Indicatorii *generarea deșeurilor, deșeuri alimentare, rata de reciclare, fluxuri specifice de deșeuri* și *contribuția materialelor reciclate la cererea de materii prime* sunt obținuți cu date colectate în temeiul regulamentului sau sunt preluați direct din aceste date.

8. REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

De la ultima raportare din anul 2016, s-au înregistrat progrese importante în ceea ce privește elaborarea statisticilor privind deșeurile. Integralitatea datelor furnizate de țări s-a îmbunătățit în mod constant. Statisticile privind deșeurile au atins un grad destul de ridicat de comparabilitate între țări în cazul majorității categoriilor de deșeuri și se realizează progrese importante în ceea ce privește realizarea unei acoperiri complete a datelor. În general, datele prezentate de majoritatea țărilor sunt de o calitate adecvată. Legislația privind deșeurile[20] revizuită în temeiul Pachetului de măsuri privind economia circulară conține norme mai precise referitoare la măsurarea operațiunilor de tratare a deșeurilor și definiții mai precise. Și acest lucru va contribui la îmbunătățirea comparabilității între țări a statisticilor privind deșeurile. Comisia continuă să colaboreze cu statele membre prin alte măsuri, de exemplu,

15 https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_12_50/default/table?lang=en

16 https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_12_60/default/table?lang=en

17 Indicatorul acoperă toate deșeurile, cu excepția „deșeurilor minerale majore”. Acesta oferă un set coerent de indicatori care acoperă toate categoriile de tratare a deșeurilor din anexa II secțiunea 8 din regulament. Indicatorul stabilit se bazează pe datele de tratare a deșeurilor din regulament, reflectând cantitățile de deșeuri care sunt gestionate în statele membre. În plus, datele privind statisticile de comerț exterior (COMEXT) sau datele naționale privind importurile/exporturile de deșeuri sunt folosite pentru a include în calcul cantitățile de deșeuri exportate și pentru a exclude din acesta cantitățile de deșeuri importate.

18 https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/index_en.htm

19 https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators

20 https://ec.europa.eu/environment/waste/target_review.htm

prin seminarii și schimburi de bune practici. O anchetă statistică privind deșeurile minerale majore ar necesita eforturi suplimentare.

După colectarea datelor pentru 2016, datele privind generarea și tratarea deșeurilor sunt în prezent disponibile pentru 7 ani de referință, și anume pentru perioada 2004 - 2016. Odată cu extinderea seriilor de timp, datele sunt din ce în ce în ce mai utile, de exemplu, pentru dezvoltarea de indicatori sau ca o contribuție pentru analize legate de climă.